

31/1 Mozartmani – Blås! Bubbel! Brilljans!

Program

(ca 1 timme och 10 min)

Wolfgang Amadeus Mozart (1756–91)

Fagottkonsert B-dur K 191/186e

Hornkonsert nr 2 Ess-dur K 417

Flöjtkonsert nr 2 D-dur K 314

Medverkande

Helsingborgs Symfoniorkester

Helsingborgs Symfoniorkesters solister:

Ignas Mazvila (fagott)

Sandra Christensen Trøan (valthorn)

Johan Skeppstedt (tvärflöjt)

Wolfgang Amadeus Mozart

Fagottkonsert B-dur K 191/186e

Fagottkonserten komponerades av den 18-årige Mozart år 1774, och var den första av hans solokonsalter för blåsinstrument. Den unge tonsättaren var sedan drygt ett år – efter att ha spenderat stora delar av sina barna- och tonår på resande fot i Europa – anställd av ärkebiskopen i hemstaden Salzburg. Man är inte helt säker på vem konserten för det vid den tiden ganska ovanliga soloinstrumentet skrevs för, det finns teorier om att amatörfagottisten Thaddäus von Dürnitz kan ha varit beställaren, men verket kan också ha varit tänkt för någon av fagottisterna i ärkebiskopens hovorkester. Ett av skälen till att man inte vet vem konserten skrevs till är att Mozarts originalpartitur, den så kallade autografen, är förlorad. Trots detta vet man att konserten fullbordades den 4 juni 1774.

Fagottkonserten är relativt samtida med de tidiga violinkonsalterna, vilket man nästan kan ana när det kommer till form och struktur. Men fagottens unika egenskaper utforskar Mozart mästerligt redan från första satsen, smidiga språng mellan lågt och högt register, lyriskt sångbara kvaliteter och fylliga bastoner. Andra satsens tema klingar som en tidig version av grevinnans aria ”Porgi amor” i inledningen av andra akten på operan *Figaros bröllop*, som Mozart skulle komma att skriva tolv år senare. Finalsatsen är – precis som i den femte violinkonsalten som skrevs året efter Fagottkonserten – i menuettens värdiga tretakt, men till formen ett rondo, formen där huvudtemat återkommer upprepade gånger och interfolieras av en rad kontrasterande partier.

Hornkonsert nr 2 Ess-dur K 417

Nära tio år efter fagottkonserten skrev Mozart sin andra hornkonsert, fullbordad 1783. Då hade han ett par år tidigare brutit sin anställning i Salzburg och etablerat sig som klavervirtuos och tonsättare i Wien.

Det mesta av Mozarts musik med valthornet i huvudrollen skrevs för hans gode vän Joseph Leutgeb, som var en gammal vän till familjen från Mozarts unga år i Salzburg.

Leutgeb hade flyttat till Wien några år före Mozart och trots att han var nära 25 år äldre förblev Leutgeb en trogen vän. Det finns klara indikationer på att den briljante naturhornisten Leutgeb kan ha varit lite fattetrög (för övrigt ett av mina skånska favoritord), för Mozart skojar friskt med honom i manuskripten till sina hornkompositioner, inte minst här i Ess-durkonserten. Överst på första sidan återfinns följande fritt översatta tilläggnan: ”Wolfgang Amadé Mozart har förbarmat sig över åsnan, oxen och narren Leutgeb, Wien den 27:e maj 1783”.

Men som sagt – Leutgeb var en mästertlig hornist, och i den här konserten tog Mozart till fullo vara på hans skicklighet i den relativt nya konsten att med hjälp av handen i klockstycket förändra tonhöjden på dåtidens ventillösa naturhorn. Med denna teknik kunde fler toner spelas även i instrumentets lägre register, hornet utvecklades, lite slarvigt uttryckt, från att fungera bäst i jaktsignaler och fanfarer till att sjunga melodier med ett komplext tonmaterial.

Flöjtkonsert nr 2 D-dur K 314

Flöjtkonserten i D-dur tillkom år 1778, ett år som Mozart till största delen tillbringade på resa i Paris. Den senare delen av 1777 var han också på resande fot, redan nu på jakt efter annan anställning än tjänsten i Salzburg. Hemma hos Johann Baptist Wendling, flöjtist i den berömda hovorkestern i Mannheim möter Mozart en annan flöjtist, holländaren Ferdinand Dejean. Mötet resulterar i att Dejean beställer ”tre små, korta och enkla konserter och några kvartetter för flöjt”.

Mozart skulle aldrig fullfölja beställningen, det blev de tre flöjtkvartetterna, en konsert i G-dur (nr 1) och denna konsert i D-dur, som faktiskt inte är en originalkomposition, utan en omarbetning av oboekonserten i C-dur från 1777.

Under hela 1800- och början av 1900-talet trodde man att oboekonserten var förlorad, medan flöjtkonserten i D-dur var känd. År 1920 hittades ett handskrivet stämmaterial i Mozarteums arkiv i Salzburg, och likheten mellan de båda verken uppdagades. Med hjälp av Mozarts brev och en del tydliga indicier i noterna till de båda verken kunde man klarlägga att oboekonserten måste ha skrivits först. Dels noterar man att violin- och violastämmorna i flöjtkonserten aldrig går ner till instrumentens lägsta toner (G resp. C) utan ”bottnar” en ton högre (A/D), vilket såklart indikerar att den en ton lägre klingande konserten för oboe tillkom först. Dessutom skulle solostämman utan tvekan – likt i den första flöjtkonserten – ha kunnat röra sig några toner högre för att visa hela sitt register om detta varit det ursprungliga soloinstrumentet.

fotograf Jevgenija Frolova

Ignas Mažvila är född 1985 i Litauen och har förutom studier i hemstaden Vilnius utbildat sig i såväl Malmö som Berlin och Mannheim. Han har frilansat i en rad internationellt erkända orkestrar som exempelvis Rotterdam Philharmonic, Singapore Symphony, Oslo-filharmonien, Göteborgs Symfoniker, Kremerata Baltica och Halléorkestern i Manchester. Han är sedan 2010 solofagottist i Danmarks Underholdningsorkester och sedan 2023 medlem i Köpenhamnsbaserade Athelas Sinfonietta.

Ignas är också en aktiv kammarmusiker, han är ordförande för den relativt nystartade kammarmusikföreningen Offstage i Malmö, medgrundare av Baltic Bassoon Quartet och Atlas Cph woodwind quintet och har framträtt vid en rad internationella kammarmusikfestivaler. Sedan 2024 är han en av Helsingborgs Symfoniorkesterns solofagottister.

Fotograf Ingri M. Ulven

Sandra Christensen Trøan är född i Drammen och började spela horn som 8-åring. Hon har fått sin utbildning vid Norges Musikkhøgskole i Oslo. Åren innan Helsingborgspubliken för första gången fick höra henne leda HSO:s hornsektion har hon bland annat ägnat åt en rad orkesterkurser, spelat massor av kammarmusik i olika konstellationer och frilansat i norska orkestrar. Som solist har hon bland annat framträtt med Forsvarets Stabsmusikkorps i Oslo.

Här i Helsingborg slutförde blott 23-åriga Sandra för bara några dagar sedan sin provperiod och vi gläder oss åt att med denna solokonsert kunna välkomna vår nya solohornist!

Fotograf Nikolaj Lund

Helsingborgs Symfoniorkesters soloflöjtist, **Johan Skeppstedt Andersson**, är född i Jämtland. Efter musikskolan i Svenstavik har han utbildat sig vid musikgymnasiet i Östersund, Ingesunds Folkhögskola och Musikhögskolan i Malmö. Dessutom studerade han under våren 1999 vid Royal Academy of Music i London. År 2002 anställdes Johan som alternerande soloflöjtist i Malmö Symfoniorkester, men från och med januari 2008 är han som sagt soloflöjtist i Helsingborgs Symfoniorkester.

Johan har vid flera tillfällen framträtt som solist i flöjtkonserter av Vivaldi, Reinecke, Mozart, Arnold, Sigurbjörnson, Jolivet, Chaminade och Nielsen.

Text: Mats Persson